

9.9.2019

Oikeusministeriö
Seksuaalirikossääntelyä valmisteleva työryhmä
Sami.Kiriakos@om.fi
oikeusministerio@om.fi

Asia: Rikoslain 20 luvun 5 pykälän seksuaalisen hyväksikäytön tunnusmerkistö

Viite: Pääministeri Antti Rinteen hallitusohjelma, 3.3.1 Oikeusvaltion kehittäminen;
Turvallinen oikeusvaltio Suomi s. 89 seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus

Invalidiliitto ry on fyysisesti vammaisten ihmisten valtakunnallinen vaikuttamisen ja palvelutoiminnan monialajärjestö. Liitto edistää ja kehittää fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää. Edustamme 146 jäsenyhdistyksemme kautta 30 000 fyysisesti vammaista ja toimintaesteistä suomalaista.

Invalidiliitto yhtyy jäsenjärjestönsä Rusetti - vammaisten naisten valtakunnallinen yhdistys ry:n antamaan lausuntoon. Vammaisilla tytöillä ja naisilla on moninkertainen riski joutua seksuaalisen väkivallan uhriksi ja he kohtaavat YK:n vammaisoikeussopimuksen artiklan 6 mukaan moniperusteista syrjintää yhteiskunnassa.

Yleistä

Invalidiliitto on osallistunut Nordiska Välfärdscenterin (NVC) koordinoimaan sukupuolittunutta ja vammaisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskeneeseen hankkeeseen 2015 - 2016. Tuloksena on Pohjoismaisen ministerineuvoston tilaama raportti *När samhället inte ser, hör eller förstår – könsrelaterad våld och funktionshinder*, joka käsittelee vammaisten ihmisten kohtaamaa väkivaltaa kaikissa Pohjoismaissa. Raportissa kuvataan erilaisia vammaisten henkilöiden kohtaamia väkivaltatilanteita ja myös kansallista lainsäädäntöä ongelmakohtineen kaikista Pohjoismaista ja itsehallintoalueilta Pohjolassa sekä annetaan ratkaisusuositukset mm. lisäämällä oikeudenhoidon kuten poliisin ja syyttäjien koulutusta tunnistamaan vammaisuuteen liittyviä väkivaltatilanteita sekä edellytetään turvakotien ja

[Invalidiliitto ry / Invalidförbundet rf // Finnish association of people with physical disabilities](#)
[Mannerheimintie 107 / Mannerheimvägen 107, FIN-00280 Helsinki / Helsingfors, Finland](#)
puh. / tel. +358 9 613191, faksi / telefax +358 9 146 1443, www.invalidiliitto.fi

9.9.2019

kriisikeskusten esteettömyyttä. Raportissa nostetaan esiin maakohtaisesti Suomen osalta rikoslain 20 luku ja sen ongelmallisena pidettävä seksuaalisen hyväksikäytön tunnusmerkistö.

Linkki raporttiin: <http://www.nordicwelfare.org/Publications/Nar-samhallet-inte-ser-hor-eller-forstar/>

Rikoslain seksuaalisen hyväksikäytön (RL 20:5) tunnusmerkistön muutostarve

Invalidiliiton näkemyksen mukaan rikoslaissa säädetty oikeussuojan taso vammaisen henkilön seksuaalisen itsemääräämisoikeuden loukkaamisesta sairaalassa ja laitoksessa on merkittävästi muualla tapahtuvaa hyväksikäyttöä heikompi. Rikoslain 20 luvun 5 §:n seksuaalisen hyväksikäytön tunnusmerkistöön sisältyy mm. tahdonvastainen sukupuoliyhteys, mikä hankaloittaa lainsoveltajan työtä tunnistaa raiskauksen rikostunnusmerkit käytännössä. Seksuaalisen hyväksikäytön sanktiotaso on vain sakkoa – 4 vuotta vankeutta. Sen sijaan rikoslain 20:1 raiskaustunnusmerkistön lähtökohtainen sanktiotaso on 1 – 6 vuotta vankeutta. Oikeuskäytännössä rangaistusasteikon alaraja on pikemminkin määräävä tekijä kuin asteikon yläraja. Myös ihmisoikeuselin CEDAW (naisten ihmisoikeuksien suoja) on antanut huomautuksen Suomelle v. 2014 rikoslain seksuaalirikossääntelyn ongelmakohdista.

Invalidiliitto esittää, että RL 20:5 pykälän alakohta kumotaan kokonaan tai muutetaan seksuaalisen hyväksikäytön tunnusmerkistön sanamuotoa poistamalla tahdonvastainen sukupuoliyhteys. Laitosvaltaoppi on Suomessa hylätty ja sanktiouhka ei saa olla laitoksissa ja sairaaloissa seksuaalirikossääntöjen osalta muuta toimintaympäristöä heikompi.

INVALIDILIITTO RY

Helsingissä 9. syyskuuta 2019

Petri Pohjonen
pääjohtaja

Laura Andersson
yhteiskuntasuhdejohtaja

Lisätietoja: Henrik Gustafsson, lakimies, henrik.gustafsson@invalidiliitto.fi

